

Lausunto Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 - luonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta

Maakuntahallitus 22.05.2023 § 66
75/15.01.02/2023

Luonnos Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelmasta MAL 2023 on valmistunut lausuntoja ja kannanottoja varten. Suunnitelmaluonnos muodostaa kokonaisuutena yleispiirteisen näkemyksen Helsingin metropolialueen tulevasta yhdyskuntarakenteesta, asumisesta ja liikennejärjestelmästä. Samalla suunnitelma on seudun lakisääteinen liikennejärjestelmäsuunnitelma ja sitä koskee viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200/2005) ja asetuksessa (347/2005) tarkoitettu velvoite laatia suunnitelmasta ympäristöarviointi.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL lausuntoa suunnitelmaluonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta, joka on samalla SOVA-lain 8§:n mukainen ympäristöselostus. Lausunnot tulee toimittaa viimeistään torstaina 25.5.2023. Myös asukkailla ja muilla toimijoilla on mahdollisuus antaa kannanotto suunnitelmaluonnoksesta ja arviointiselostuksesta.

HSL pyytää lausunnon antajia ja kannanottojen esittäjiä vastaamaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Miltä MAL 2023 -suunnitelman kokonaisuus vaikuttaa?
 - i. Onko kärkitoimenpiteissä tunnistettu oikeat asiat?
 - ii. Mitkä luonnoksen toimenpiteistä on tärkeintä toteuttaa?
 - iii. Saako suunnitelman vaikutuksista selkeän käsityksen arviointiselostuksen pohjalta (päivitetty arviointiselostus julkaistaan 17.4.2023)?
2. Mitä muuttaisitte suunnitelman toimenpiteissä, jotta suunnitelman tavoitteet täyttyisivät?
 - i. Mitkä vaikutusten arvioinnin jatkosuositusten toimenpiteistä pitäisi sisällyttää suunnitelmaan?
 - ii. Puuttuuko suunnitelmasta jotain? Mitä muita toimenpiteitä pitäisi sisällyttää suunnitelmaan, jotta asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin?
 - iii. Onko suunnitelmassa jotain, jonka voisi jättää pois?
3. Miten seudullinen yhteistyö MAL 2023 -suunnitelman valmistelussa on toiminut? Mitä kehittämistarpeita näette yhteistyössä?
4. Muuta avointa palautetta

Päijät-Hämeen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua MAL 2023 - luonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta. Liitto kiittää

myös mahdollisuudesta osallistua lausunnonantajien infotilaisuuteen sekä havainnollisesta tiivistelmäesityksestä. Päijät-Hämeen kannalta merkityksellistä on, miten suunnitelma vaikuttaa ihmisten ja tavaroiden liikkuminen kaupunkiseutujen ja maakuntien välillä sekä erityisesti Helsingin seudun ja Päijät-Hämeen väliseen työssäkäyntiin. Tämän vuoksi liitto haluaa kohdentaa lausunnossaan huomion lausuntopyyntöissä esitettyjen suunnittelualan sisäisten kysymysten sijaan muutamaa tie- ja raideliikenteen keskeiseen kysymykseen.

Valmistelija Petra Reimi, liikenteen erityisasiantuntija, 044 371 9467

Esittelijä Maakuntajohtaja Niina Pautola-Mol

Päätösehdotus Maakuntahallitus päättää antaa seuraavanlaisen lausunnon:

”Liitto toteaa, että suunnitelmat, vaikutusten arviointi ja niihin liittyvät selvitykset muodostavat hyvän kokonaisuuden sisäisesti Helsingin seudulla, ja erityisesti liikennejärjestelmän osalta on tunnistettu myös kaupunkiseudun rajat ylittäviä asioita. Suunnitelmassa on esitetty selkeästi segregaaation ehkäisemiseksi tunnistetut kaupunki-uudistusalueet sekä niihin liittyvät toimenpiteet. MAL 2023- suunnitelman investointiohjelma vuosille 2024–2035 sekä esimerkiksi pienten ja keskisuurten MAL-hankkeiden alustavan ohjelmaluonnoksen 2024–2027 sisältö on tiivistetty hyvin havainnollisesti. Lisäksi vaikutusten arviointi on monipuolinen, ja siinä on tunnistettu hyvin MAL-toimenpiteiden vähäinen vaikutus esimerkiksi liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen suhteessa toimenpiteistä riippumattomaan kehitykseen. Toisaalta suunnitelmassa on pyritty tunnistamaan myös toimenpiteitä, joihin Helsingin seutu itse voisi vaikuttaa saavuttaakseen päästövähennystavoitteet. Seuraamme Helsingin seudun MAL-työtä mielenkiinnolla, ja otamme esimerkkiä hyvistä käytännöistä myös Päijät-Hämeessä.

Päijät-Hämeen liitto pitää hyvänä Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkon 2030 puuttuvien osuuksien toteuttamista sekä rahoituksen lisäämistä toteutukseen. Liitto kuitenkin näkee tarpeellisena pääpyörätieverkon ulottumisen MAL-alueen rajoille huomioiden kytkeytyminen seudun ulkopuolelle. Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkko on merkitty päättyväksi Mäntsälän keskustaan. Päijät-Hämeessä on valmistunut vuonna 2022 Päijät-Hämeen pääpyörätieverkko-selvitys, jossa on määritelty yhteystarpeet maakunnan rajalle saakka. Orimattilassa Päijät-Hämeen pääpyörätieverkkoon kuuluva seututien 140 seutureitti jatkuu maakunnan rajalle saakka. Seututiellä 140 kulkee Helsingin ja Lahden välillä myös kansainvälinen pyöräilyreitti Eurovelo 11. Liitto pitää tärkeänä reitin kehittämistä sekä yhtenäisen laatutason ja viitoituksen toteuttamista reitillä.

Suunnitelmassa on huomioitu hyvin valtakunnallisesti merkittävät tiejaksot sekä TEN-T-tieverkko. Valtatien 4 ympäristö on merkitty tuotannon, varastoinnin ja logistiikan kehittyväksi vyöhykkeeksi. Päijät-Hämeen liitto

pitää tärkeänä valtatie 4 kehittämistä elinkeinoelämän kuljetusten toimintaedellytysten ja esimerkiksi kuljetusaikojen ennakoitavuuden näkökulmasta. Liitto myös näkee raskaan liikenteen taukopaikkojen kehittämisen tärkeänä valtatie 4 varrella. Lahden kaupunkiseutusuunnitelman ja Päijät-Hämeessä aiotaan selvittää kuormittuneen Orimattilan Tuuliharjan palvelualueen kehittämisvaihtoehtoja HCT-alueeksi sekä päästöttömien käyttövoimien jakeluinfran rakentamista alueelle erityisesti raskaan liikenteen tarpeisiin.

Kuten MAL-suunnitelmaluonnoksessa todetaan, valtion vastuulla olevan alueellisen junaliikenteen toimivuus ja palvelutaso ovat tärkeitä erityisesti HSL-alueen ulkopuolisille kunnille ja laajemmin koko työssäkäyntialueelle. Päijät-Hämeen liitto pitää hyvänä, että työssäkäyntiä ja asiointiliikennettä palvelevan Z-junan vuorojen tihentäminen nähdään suunnitelmaluonnoksessa tärkeänä toimenpiteenä pidemmällä aikavälillä. Yhtenä maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja Lahden kaupunkiseutusuunnitelman tavoitteena onkin Z-junan vuorovälin tihentäminen 30 minuuttiin vilkkaimpina aikoina. Tämä edellyttää kuitenkin raitinfran kehittämistä Keravan eteläpuolella. Päijät-Hämeen liitto pitää tärkeänä, että Lentoradan suunnittelua jatketaan ja yhteistyötä eri osapuolien välillä tiivistetään alueellisen junaliikenteen kehittämiseksi ja junavuorojen lisäämiseksi.

Oikoradan Z-junien liikennöinnin lisääminen kahteen vuoroon ruuhkatunteina tukee Päijät-Hämeen ja Helsingin seudun välistä pendelöintiä kestäväällä kulkutavalla. Samalla on kuitenkin syytä huomioida, että Päijät-Hämeen ja pääkaupunkiseudun välisiä työmatkoja tehdään merkittävästi myös kaukoliikenteen junilla, joiden matka-aika on nopeampi ja junakalusto matka-ajan hyödyntämisen kannalta sopivampi, sekä linja-autolla. Lippujärjestelmien yhteensovittaminen myös kaukoliikenne huomioiden on siten oleellista.

Työmatkojen lisäksi Päijät-Hämeen ja Helsingin seudun välillä tehdään myös työasia- ja vapaa-ajan matkoja. Kestävien kulkutapojen valintaa näillä matkoilla edistää yhtenevä joukkoliikennelippujärjestelmä sekä sujuvat poikittaiset joukkoliikenneyhteydet Helsingin seudulla. MAL-suunnitelmaluonnoksessa on huomioitu hyvin liityntäpysäköinnin kehittäminen, joka puolestaan luo mahdollisuuksia myös suunnittelualueen ulkopuolelta tulevaan kestävään liikkumiseen.

Luonnosraportissa todetaan, että hankeyhtiöiden suurilla ratahankkeilla on toteutuessaan suuri vaikutus Helsingin seudun liikennejärjestelmään ja maankäytön ratkaisuihin. Toisaalta ne eivät ole osa seudullista MAL 2023 - investointiohjelmaa eikä hankkeiden seudullisia vaikutuksia ole toistaiseksi arvioitu yksityiskohtaisemmin. Päijät-Hämeen liitto näkee, että suurien infrahankkeiden suunnittelu olisi tärkeä kytkeä tiiviimmin niin Helsingin seudun kuin muidenkin kaupunkiseutujen maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun. Panostukset olisi kuitenkin syytä tehdä ensisijaisesti nykyisen raitinfran kehittämiseen sekä esimerkiksi toimivien Internet-yhteyksien kehittämiseen henkilöjunaliikenteessä. Uusista

ratahankkeista Päijät-Hämeen edunvalvontatavoitteena on Lentorata sekä pitkällä aikavälillä Savon oikoratahanke Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliin, joka lyhentäisi matka-aikoja Itäiseen Suomeen merkittävästi. Lisäksi Päijät-Hämeessä edistetään lähijunaliikenteen laajentumista, Kerava-Lahti-Kouvola-lisäraiteiden yleissuunnittelua sekä tavaraliikenteelle tärkeän multimodaaliterminaalin rakentamista Hollolan Nostavalle.”

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.